

**ԳԱՆՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ
ՎԱՍԵՄ ՆԱԽԱԳԱՀԸ՝ ՏՔԹ. ԺՕԶԷ ԱԶԷՐԷՏՕ ԲԷՐՏԻԿԱՕ
ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻ ՎԱՐԻՉ Պ. ՌՕՊԷՐ ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ
ԻՐԵՆՑ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՎ, ՄԵՐ ՄԷՋ**

Նախօրօք Լիզպոնէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, գիտէինք թէ Դեկտեմբեր 9ին Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան Վսեմ. Նախագահը եւ նոյն Հաստատութեան հայկական բաժնի վարիչ Տիար Ռօպէր Կիւլպէնկեանը իրենց ազնուափայլ տիկիններով Ս. Աթոռ պիտի այցելէին, Միջին Արեւելքի իրենց շրջապտոյտին առիթով, հրաւիրուած ըլլալով Իրաքի կառավարութեան կողմէ:

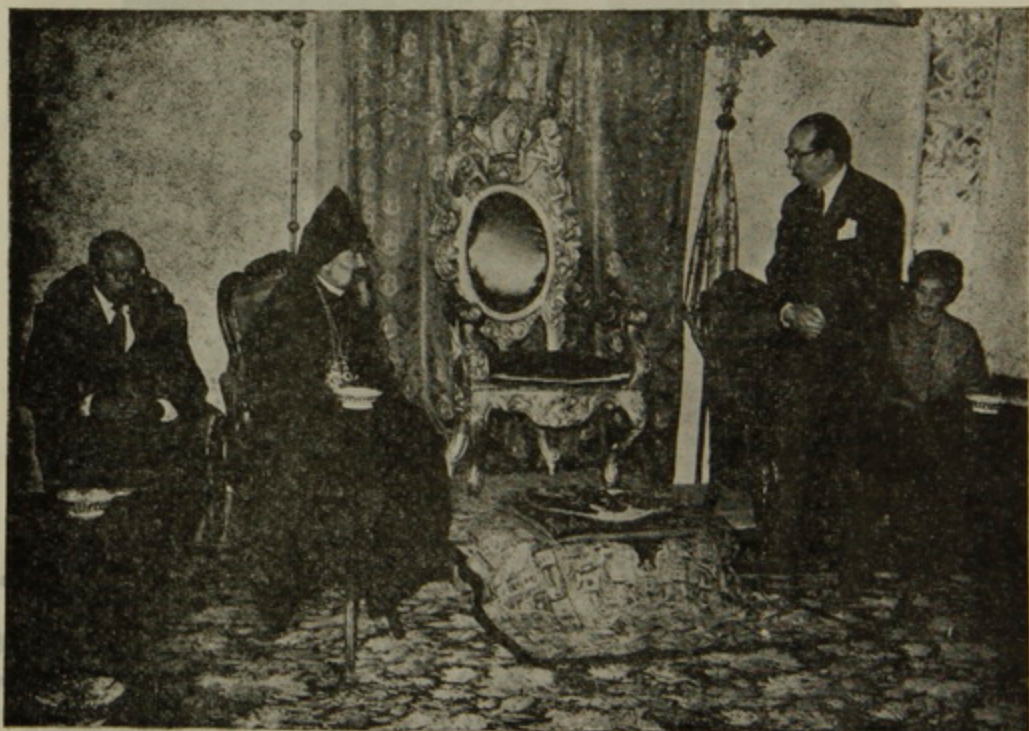
Դեկտ. 9 Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 10ին, պատուական մեր հիւրերը օդանավով ժամանեցին Երուսաղէմ: Օդակայանին մէջ դիմաւորուեցան, յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարքի, Ս. Աթոռոյս Դիւանապետ Հոգշ. Տ. Շահէ Վրդ.ի, Աւագ Թարգման Հոգշ. Տ. Դաւիթ Վրդ.ի եւ Դիւանի ու Կալուածոց Դարտուղար Պր. Կարպիս Հինդեանի կողմէ:

Յարգոյ հիւրերը օդակայանէն առաջնորդուեցան Պատրիարքարան: Վանքի աւագ դրան առջեւ ողջունուեցան բովանդակ Միարանութեան, Ժառ. Վարժարանի եւ Ընծայարանի եւ Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի աշակերտութեան եւ ժողովուրդի բազմութեան կողմէ: Ծափողոյններով ընդունուեցան ներս եւ իրենց բոլորին մատուցուեցան ծաղկեփունջեր: Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ի գլուխ Միարանութեան, ընդունեց հիւրերը եւ սրտագինս ողջունեց անոնց գալուստը Ս. Քաղաք եւ իրենց ներկայութիւնը Պատրիարքարանէն ներս: «Կիւլպէնկեան տոհմը, ըսաւ, անցեալի մէջ կապուած է Ս. Աթոռիս իր թանկագին նուիրատուութիւններով, իսկ այդ տոհմի վերջին մեծ ներկայացուցիչ՝ յաւիտ անմոռաց հանգուցեալ Դաւուտ Կիւլպէնկեանը իր կենդանութեանը բարեկամն ու բարերարը եղաւ Ս. Աթոռոյս, իր անունը կրող Մատենադարանով, ինչպէս նաեւ կրթական, մշակութային եւ բարեգործական իր նպաստներով: Իսկ իր մահէն վերջ, իր հիմնած Դաւուտ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը, շնորհիւ իր ազնիւ Նախագահին եւ Կիւլպէնկեան հարազատներուն, Տիար Գ. Յսայեանի եւ Ռօպէր Կիւլպէնկեանի, շարունակեց իր նախախնամական գործը Ս. Աթոռիս նկատմամբ. երախտագիտութեամբ անգամ մը եւս կը յայտնենք թէ Դաւուտ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը իր գոյութեան առաջին օրերէն սկսեալ սատար հանդիսացաւ Ս. Աթոռոյս կրթական, մշակութային եւ բարեսիրական գործին, մեծակշիռ նուիրատուութիւններով: Տակաւին տարի մը առաջ Ս. Աթոռոյս Տպարանը օժտուեցաւ տողաշար մեծ մեքենայով մը, իսկ Յորդանանի մայրաքաղաք Ամմանի մէջ կառուցուեցաւ Կիւլպէնկեան Մանկապարտէզի բաժինը, Հ. Բ. Ը. Միութեան Իզգաշեան Վարժարանին առնթեր: Սակայն այս բոլորին իրրեւ պսակ, անմոռաց պիտի մնայ Ս. Աթոռոյս տարեգրութեան մէջ Ս. Յարութեան Տաճարի նորոգութեան ի նպաստ եղած հարիւր հազար Աթրիւնի իշխանական տրւութիւնը, երախտագիտութեամբ լեցնելով ոչ միայն մեր՝ այլեւ բովանդակ հայ ժողովուրդին սիրտը հանդէպ այս բազմաբարիք Հաստատութեան»: Ս. Պատրիարք Հայրը ողջունեց նոյնպէս Տիար Ռօպէր Կիւլպէնկեանի ներկայութիւնը, իրրեւ արժանաւոր զարմիկը այս մեծ գերդաստանին:

Ապա Հիմնարկութեան Նախագահը՝ Տրթ. Բէրտիկաօ շնորհակալութիւն յայտնեց իրենց նկատմամբ ցոյց տրուած ջանք ընդունելութեանը համար, եւ մասնաւորելով իր խօսքը ըսաւ Ս. Պատրիարք Հօր, թէ ինքզինքը պատուուած կը զգայ վայելելով ներկայութիւնը այս Աթոռի արժանաւոր Պետին եւ իր Միարանութեանը: «Զերդ Ամենա-



Տօք. Բերիկաօ եւ Պր. Ռօպեր Կիւլպենկեան իրենց Տիկիններով
կ'առաջնորդուին Պատրիարքարան:



Կիւլպենկեան Հիմնարկուրեան Նախագահը եւ Պր. Ռօպեր Կիւլպենկեան
Պատրիարքարանի մէջ:

պատուութիւնը կրնայ վստահ ըլլալ, ըսաւ, որ Աստուծոյ օգնութեամբ եւ գործակցութեամբ իմ պաշտօնակիցներուս պիտի շարունակեմ ունենալ նոյն բարեկամական եւ սրտագին յարաբերութիւնները, զորս իմ յաւիտ անմոռաց հանգուցեալ բարեկամս ունէր այս հինաւորաց եւ պանծալի Աթոռին հետ, իր կենդանութեանը»:

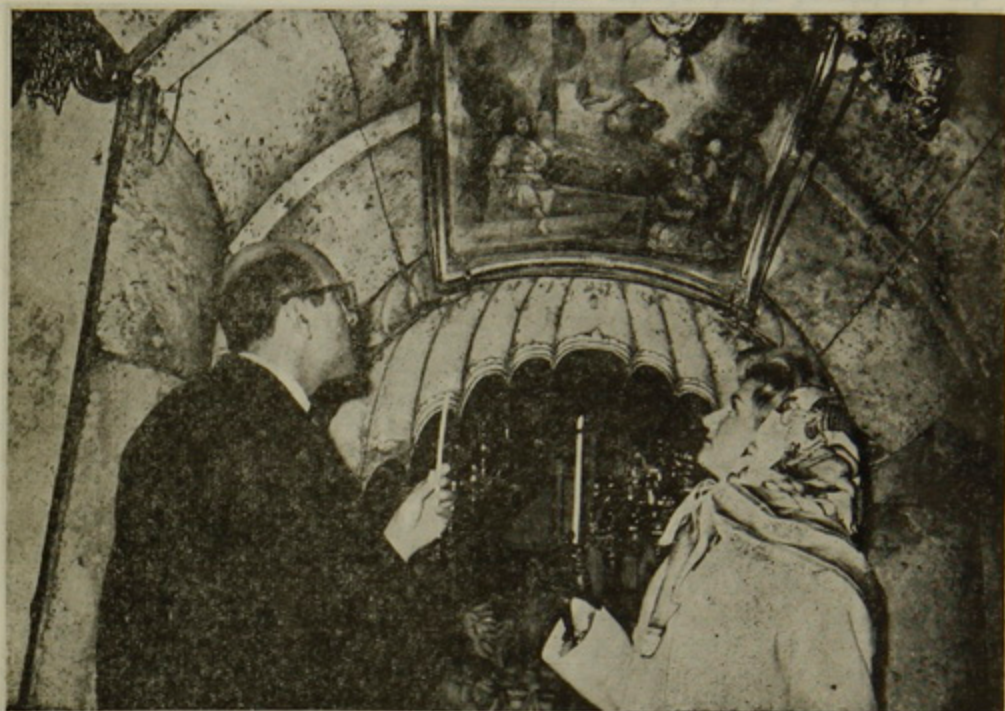
Պր. Ռօպէր Կիւլպէնկեան եւս իր կարգին շնորհակալութիւն յայտնեց Պատրիարք Սրբազան Հօր եւ Միաբանութեան իրենց հանդէպ ցոյց տրուած սրտագին ընդունելու-



Յարգելի հիւրերը Քրիստոսի Ս. Գերեզմանի մուտին առջեւ,
Կիւլպէնկեաններու նուիրած պատկերին դիմաց:

թեանը համար եւ հաւատարմացուց որ ինք եւս պիտի ընէ իր լաւագոյնը օգտակար հանդիսանալու այս Հաստատութեանը որ պատիւ կը բերէ հայ ժողովուրդին:

Յետոյ հիւրերը փափաք յայտնեցին երթալու Ս. Յարութեան Տաճարը եւ իրենց աչքերովը տեսնելու վերանորոգութեան գործը: Հոն Պր. Տէշան, հին նորոգութեանց մասնագէտ, եւ Հայր Դուանոն, նոյնպէս մասնագէտ, թէքնիք եւ շատ հետաքրքրական բացատրութիւններ տուին նորոգութեան գործին եւ գործադրուող մեթոտներուն շուրջ:



Պր. Ռոպեր Կիւլպենկեան եւ Տիկինը կը դիտեն Կիւլպենկեանցներու կոյժէ
Ս. Գրեգորեանին նուիրուած պատկերը:



Տօք. Քրէտիկաւ եւ իր Տիկինը Քրիստոսի Ս. Գրեգորեանին առջեւ:



Տօք. Բերսիկաօ հիացումով կը դիտէ Գանձատունէն հանուած սկիհը:



Տօք. Բերսիկաօ եւ Պր. Ռօպէր Կիւլպէնկեան իրենց Տիկիներով
հրաձեռ կ'առնեն Ս. Պատրիարքին:

ՆՕԹՔ ԵՒ ՆԻՇՔ

Թէհրանէն Պր. Ենուվր Լաշինեան թուրքերէն վերտառութեամբ, «Տինիմէ Աէօլ-դիւ», յօդուած մը զետեղած է «Մասիս» շաբաթաթերթի 20 Յունուար 1963ի թիւին մէջ: Իրմէ առաջ Թէքէեան Վարդապետը քրտերէն մտածումներով սկսած էր, Պր. Ենուվր թրքերէն ներշնչումներով կը շարուանկէ, Աստուած չինարէնէն եւ ճափոնե-րէնէն պահէ «Մասիս»ը:

Յօդուածագիրը ընդգծած է որ ԵԱՏ եւ իր գրչեղբայրները կը բռնաբարեն Կոզեան-ներու կարծիք յայտնելու իրաւունքը, եւ իրեն իրեւ փաստաբան կանչած Վոլթէրին հետ, կը բողոքէ մարդկային ազատութեան այս բռնաբարման դէմ: Յետոյ ստանձնելով հայ ժողովուրդին դատը, անշուշտ իրրեւ փաստաբան եւ խորհրդատու միշտ ունե-նալով Վոլթէրը, կը խօսի ազգի եւ եկեղե-ցիի անջատ իրաւունքներէն, իրեն յատուկ տրամախոհութեամբ, եզրակացնելով թէ «Եկեղեցին չէ որ ազգութիւնը կը պահէ, այլ ազգութիւնն է որ եկեղեցին կը պահէ»: Իր այս ըսածներուն իրրեւ փաստ կը յա-ւելու թէ Երեւանի մէջ հայութիւն չկայ բայց եկեղեցիներ չկան?, ընդհակառակն Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ եկեղեցիներ կան, բայց հայութիւնը այլասերման ճամ-բուն մէջ է?, եւ թէ «Եզդուն է միայն ազ-գութիւն պահողը»: Յետոյ իր մեծ մտա-

ծումներու ահօսէն դուրս ցատկելով, մեր յարգելի Ենուվրը կը սրտմտի թէ ԵԱՏ ին-չու չի գրեր ծանօթ վարչածնին դէմ, որ քառասուն տարիներէ ի վեր կ'ուրանայ Աստուծոյ գոյութիւնը: Եւ իրրեւ եզրակա-ցութիւն իր եզերայորդ այս մտածումնե-րուն, կը յայտնէ թէ Դերապայծառ Կոզ-եանի աւագանի անունը Լաւրենտիոս է, այլ առակ լուարուք, եւ թէ այս անունը չի տարբերիր, իրրեւ հայ անուն, Մարտի-րոսէն եւ Մարկոսէն, եւ տակաւին՝ եթէ ԵԱՏը հմտացած ըլլար հայերէնի եւ իրեն չափ լեզուագիտութիւն գիտնար, պիտի ըն-դունէր թէ Կոզի մաքուր հայերէնը բառ է:

Պր. Ենուվրի ըսածները ոչ իրարու, ոչ Լաւրենտիոսի գրքին եւ ոչ ալ ԵԱՏի Ան-դրադարծութիւններուն հետ որեւէ աղերս ունին, սակայն շատ հաճելի են իրենց միամտութեանը մէջ, եւ միամտութիւնը նախընտրելի է չարամտութենէն եւ ան-մրտութենէն: Հաճելի է այս անգամ «Մա-սիս»ը որ չենք գիտեր ո՞ր «մահալլ»էն եկած այս թրքախօսին ալ տեղ տուած է իր է-ջերուն մէջ. Ի վերջոյ ամէն թերթի վիճակ-ուած չէ լրջութիւն կարենալ պահելու իրա-ւունքը, առանց վերածելու իր ողբերգու-թիւնը կատակերգութեան:

Քանի որ նկատի առնել ուզեցինք թուր-քերէն խօսող «Մասիս»ի այս մունետիկը, անհրաժեշտ կը նկատենք բացատրել իրեն եւ իրեններուն, հայերէնով անշուշտ, մեր եկեղեցիին ու ազգին սեռն եւ սերտ, ինչ-պէս նաեւ անբակտելի աղերսը:

Ժամը 2ին, յարգելի հիւրերը վերադարձան Պատրիարքարան, ուր ի պատիւ իրենց պատրաստուած էր ճոխ սեղան մը: Ծաղին ներկայ էին Երուսաղէմի Վսեմ. Կառավարիչ Անուար Նուսէյպին եւ Կիւլպէնկեան ընտանիքին ծանօթ Ֆրանսական Ընդհ- Հիւպատոս Պարոն Տը Աէնթ Մարին:

Ծաղէն յետոյ առաջնորդուեցան Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարը, ուր իրենց ցոյց տրուեցան Ս. Աթոռոյս Գանձատան թանկարժէք առարկաներէն նմոյշներ: Ապա առաջ-նորդուեցան Գալուստ Կիւլպէնկեան Մատենադարանը, Ժառ. Վարժարանը, Ս. Թարգ-ժանչաց ազգային վարժարանը եւ վանքին զանազան մասերը:

Երեկոյեան ժամը ճին ընթերցին Ս. Պատրիարք Զօր հետ եւ խօսեցան Վանքի զանազան կարիքներուն շուրջ, ինչպէս նաեւ Ս. Յարութեան Տաճարի նորոգութեան համար տրուած նպաստի ձեւի բաշխման մասին: Գիշերուան ժամը 12ին պատուական հիւրերը հրաժեշտ առին Ս. Պատրիարքէն, որովհետեւ յաջորդ առաւօտ օդանաւով կա-նուխ պիտի մեկնէին Պէյրութ: